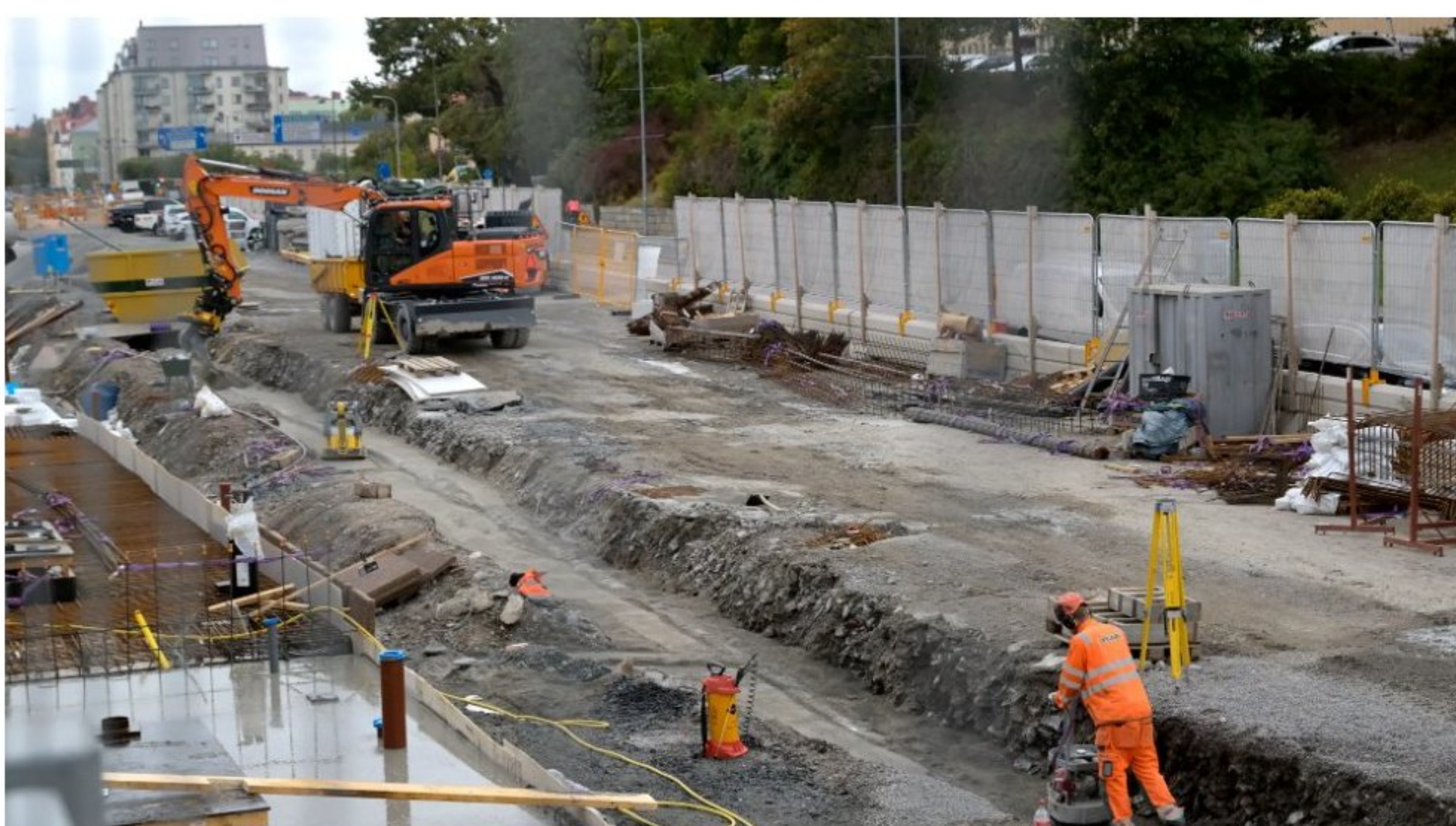

”Orimliga krav ställs på fjärrvärmebolag”

Fjärrvärme dras till ett husbygge i Solna Centrum. Fjärrvärmerör läggs ner i marken och täcks över med jord och grus som packas med markvibrator. Foto: Janerik Henriksson/TT

Villaägarnas Riksförbund tycks vilja skapa en grupp boende som för all framtid ska slippa kostnaden för investeringar i fjärrvärme. Så fungerar inte marknaden, skriver advokaten Björn Öberg.

Publicerad 2023-02-23

DEBATT | FJÄRRVÄRME

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

I en omfattande påverkanskampanj i bland annat SvD ([13/11 2022](#)) och nu senast i DN ([17/2](#)) försöker Villaägarnas Riksförbund åstadkomma en lagändring som ska skydda deras medlemmar från att ta sin del av reinvesteringar i fjärrvärmenät som har passerat sin tekniska livslängd. Argumentationen baseras på en idé om att en villaägare som en gång har anslutits till ett fjärrvärmenät aldrig mer ska behöva betala för en nyanslutning när det gamla nätet tas bort. Ett fjärrvärmefrälse med andra ord. Denna tanke bygger på bristande kunskap på flera områden. Låt mig begränsa mig till tre.

För det första har all infrastruktur en teknisk och ekonomisk livslängd. Det är dyrt att lappa och laga nätverksstruktur och en dag är detta inte längre lönsamt. Många svenskar – särskilt de som är stora konsumenter av el – förstår detta. Kärnkraftverk som fortfarande fungerar har tagits ur drift i Sverige eftersom de blir för dyra att underhålla. Detsamma gäller telenätet och få saknar idag de gamla kopparkablarna. Villaägarnas Riksförbund förstår nog detta, men de försöker ändå få läsaren att tro att en reinvestering i fjärrvärmenät är samma sak som underhåll.

För det andra bygger nuvarande lagstiftning på en grundtanke som de flesta svenskar ställer sig bakom: den fria marknaden med fritt tillträde. Att ”låsa in kunder” är ett undantag i en sådan marknad, och detta förekommer inte inom fjärrvärme (men däremot inom elmarknaden). I en fri marknad ska aktörer, om de är kommunalt ägda, agera på affärsmässiga grunder och inte skada den fria marknaden genom att underprissätta vissa tjänster. Villaägarnas Riksförbunds försök att ge de villaägare som har varit anslutna till ett fjärrvärmenät en särskild privilegierad ställning – där andra ska betala för deras fortsatta försörjning – är en helt främmande tanke i en fri marknad. Vi i Sverige värnar om den fria marknaden eftersom den gör att leverantörer tvingas vara konkurrenskraftiga, vilket leder till att kunderna får bättre och billigare produkter och att livskraftiga företag kan fortsätta vara det. Fjärrvärme är inget undantag och ska inte vara det i en tid då teknisk utveckling skapar helt nya möjligheter att till exempel värma villor med bergvärme eller solenergi och bränsleceller.

Fjärrvärmeledningar i marken. Foto: TT

Slutligen verkar branschorganisationen sakna grundläggande kunskaper i investeringskalkylering inom fjärrvärme. I ett givet exempel tycker Villaägarnas Riksförbund att villaägaren inte ska behöva bidra med 40 000 kronor för nyanslutning när ett nytt nät byggs – ett nät som kommer att hålla i kanske mer än 60 år. Villaägaren ska istället få detta gratis. Vad man

undviker att nämna är att anslutningsavgiften i dessa sammanhang brukar vara en bråkdel av totalkostnaden. Om man antar att totalkostnaden per kund är tio gånger högre – det vill säga 400 000 kronor – bör Villaägarnas Riksförbund förklara varför någon annan ska betala för den enskilde villaägarens anslutning. Och gärna vem det är som ska betala. Är det övriga kunder i flerfamiljshus som, till skillnad mot villaägaren, inte äger en villa? Är det kommuninnevånarna, där vissa kanske inte ens är fjärrvärmekunder? Eller är det svenska staten? Med kassaflödet från villaägaren ifråga skulle fjärrvärmebolaget nog få vänta långt över 100 år på att få tillbaka dessa pengar vilket kan hämma utveckling av fjärrvärme till andra kunder.

Slutsatsen är att Villaägarnas Riksförbund verkar ha bristande kunskaper om investeringskalkylering inom fjärrvärme och dessutom svårt att acceptera det mindre positiva kännetecknet av en fri marknad – det vill säga att det i en sådan marknad inte alltid finns någon annan som tar notan. Och det faktum att om ingen kan eller vill betala kommer servicen att försvinna.

Har då inte fjärrvärmeföretag något samhällsansvar? Svaret är ja i förhållande till lagen, till konkurrenter och till den fria marknaden men nej i förhållande till den olönsamma kunden, som således inte måste förses med fjärrvärme för all framtid, oavsett kostnaden att göra detta. Kommunala bolag tar ofta på sig ett sådant ansvar ändå, även om detta inte är affärsmässigt. Olönsamma kunder – även de som valt att vara villaägare – har anledning att vara tacksamma för denna civila olydnad.

Björn Öberg
advokat specialiserad inom infrastruktur

Vill du debattera? [Klicka här för mer info.](#)